

PEDAGOGIK FAOLIYATDAN MAKTAB RAHBARLIGIGACHA: KASBIY RIVOJLANISH, SHAXSIY TAJRIBA VA YOSHLAR LIDERLIGI

Amonov Muhammad Otabek o'g'li

Qashqadaryo viloyati, Nishon tumani 24-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi direktori

Annotatsiya: Ushbu maqolada mening pedagogik faoliyatdan ta'lim muassasasi rahbarligigacha bo'lgan kasbiy yo'lim, erishgan natijalarim va kasbiy rivojlanish borasidagi shaxsiy tajribam yoritilgan. Rus tili o'qituvchisi sifatida faoliyat boshlashim, C1 darajadagi til sertifikatini qo'lga kiritishim, maktab maslahatchisi lavozimiga tanlovda tuman miqyosida eng yuqori natijaga erishishim hamda 28 yoshimda maktab direktori lavozimiga tayinlanishim kasbiy shakllanishimning muhim bosqichlari sifatida tahlil qilinadi. Shuningdek, menejerlik sertifikatini olish va ilmiy faoliyat bilan shug'ullanishning shaxsiy rivojlanishimdagi o'rni ko'rib chiqiladi. O'z tajribamdan kelib chiqib, yosh pedagoglarning kasbiy salohiyatini rivojlantirish, boshqaruv kompetensiyalarini shakllantirish va ta'lim tizimida tashabbuskorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha fikr va tavsiyalarim bayon etiladi.

Kalit so'zlar: pedagogik faoliyat, kasbiy rivojlanish, yosh rahbar, maktab direktori, ta'lim menejmenti, C1 sertifikati, maktab maslahatchisi, liderlik, boshqaruv kompetensiyasi, ilmiy faoliyat.

Kirish

Men uchun pedagogik faoliyat shunchaki kasb emas, balki doimiy o'rganish, o'z ustimda ishlash va jamiyat rivojiga hissa qo'shish imkoniyatidir. Ta'lim sohasidagi faoliyatim davomida bir narsani angladim: insonning kasbiy o'sishi faqat egallab turgan lavozimi bilan emas, balki o'z oldiga qo'ygan maqsadlari, bilim olishga bo'lgan intilishi va zimmasiga olgan mas'uliyati bilan belgilanadi.

Bugun 28 yoshimda umumiy o'rta ta'lim maktabi direktori sifatida faoliyat yuritayotganimni o'z kasbiy yo'limning muhim bosqichi deb bilaman. Biroq bu natijani

faqat lavozim yoki yosh bilan bog'lash to'g'ri bo'lmaydi. Uning ortida pedagogik tajriba, kasbiy malakani oshirish, tanlovlarda ishtirok etish, yangi bilimlarni o'zlashtirish va o'z imkoniyatlarimni sinab ko'rishga bo'lgan intilish mujassam.

Mazkur maqolani yozishdan maqsadim o'z faoliyatimni namoyish etish bilangina cheklanmaydi. Men bosib o'tgan yo'lim misolida yosh pedagoglarning kasbiy rivojlanishi, yangi imkoniyatlardan foydalanishi va ta'lim boshqaruvi sohasiga kirib kelishida qanday omillar muhim ekanini tahlil qilishni istayman.

1. O'qituvchilik faoliyati — kasbiy yo'limning boshlanishi

Kasbiy faoliyatimni rus tili o'qituvchisi sifatida boshladim. Maktabda dars berish jarayonida o'quvchilarga bilim berish, ularning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish va o'zlashtirish darajasini yaxshilashga intildim. O'qituvchilik menga nafaqat o'z fanimni chuqur bilish, balki har bir o'quvchining imkoniyatlarini hisobga olish, tushuntirish usullarini tanlash va ta'lim jarayoniga mas'uliyat bilan yondashishni o'rgatdi.

Maktabdagi darslar bilan bir qatorda repetitorlik faoliyati bilan ham shug'ullandim. Bu tajriba menga o'quvchilar bilan individual ishlash, ularning ehtiyojlarini aniqlash va bilimlarni bosqichma-bosqich mustahkamlashning ahamiyatini anglashga yordam berdi.

Men pedagog uchun o'z ustida ishlash hech qachon to'xtamasligi kerak, deb hisoblayman. Chunki o'quvchilarga sifatli ta'lim berish uchun o'qituvchining o'zi ham muntazam ravishda bilimini oshirib borishi zarur.

Shu maqsadda rus tilini chuqur o'rganishga va til kompetensiyamni tasdiqlovchi C1 darajadagi sertifikatni qo'lga kiritishga intildim. Ushbu sertifikat men uchun shunchaki hujjat emas, balki til bo'yicha bilim va ko'nikmalarimni rivojlantirish yo'lidagi muhim natijalardan biridir.

C1 sertifikatiga ega bo'lish tajribasi menga aniq maqsad qo'yish, tayyorgarlik jarayonini tashkil etish va o'z bilimlarimni baholashning ahamiyatini yanada chuqurroq anglatdi. Men bu tajribani keyingi kasbiy faoliyatimda ham qo'llashga harakat qildim.

2. Kasbiy rivojlanish va yangi imkoniyatlar sari qadam

Pedagogik faoliyatim davomida o'z oldinga faqat dars berish bilan cheklanib qolmaslik, balki ta'lim tizimining boshqa yo'nalishlarida ham tajriba orttirish maqsadini qo'ydim.

Menimcha, mutaxassisning rivojlanishi uchun yangi vazifalarni bajarishga tayyor bo'lish, mavjud bilimlarini amaliyotda sinash va o'z imkoniyatlarini kengaytirish muhim. Bunda har bir yangi bosqich insondan ko'proq mas'uliyat, mustaqil fikrlash va tashkilotchilikni talab qiladi.

Keyingi kasbiy bosqichlarimdan biri maktab maslahatchisi lavozimi bilan bog'liq bo'ldi. Mazkur lavozimga tanlovda ishtirok etish men uchun bilim va tayyorgarligimni sinab ko'rish imkoniyati edi. Tanlov natijalariga ko'ra, tuman miqyosida eng

MAKTAB MASLAHATCHISI LAVOZIMIGA TALABGORLARNI TANLASH BO'YICHA TANLOV KOMISSIYASINING TAVSIYANOMASI			
AMONOV MUHAMMAD OTABEK O'G'LI			
Qashqadaryo viloyati, Nishon tumani			
35 - umumiy o'rta maktabi			
"Kelajak" markazining umumiy o'rta ta'lim muassasasidagi MAKTAB MASLAHATCHISI lavozimiga munosib deb tanlovningi uchun beriladi.			
TANLOV tashkilotchisi nomi	Hujjat berilgan sana	Tavsiyanoma raqami	Tavsiyanoma shaxsiy kodi
QSH - 100	10.03.2024	QASH - 00000014	HM4-2271095440012
Birinchi bosqich bo'yicha bilim darajasi baholash natijasi	Hikmat bosqich bo'yicha bilim darajasi baholash natijasi	Jami to'plangan ball	
81.3	34.2	95.5	
Berilgan sana	Arxiv qilingan muddat	29.07.2024	
Tavsiyanoma berilgan shaxs		ELXOLMUKIMOVA	

yuqori ballni qo‘lga kiritdim.

Ushbu natija men uchun alohida ahamiyatga ega. Chunki u kasbiy tayyorgarlikning muayyan bosqichida yuqori natijaga erishganimni ko‘rsatdi. Shu bilan birga, men har qanday yutuqni keyingi rivojlanish uchun yangi mas’uliyat deb bilaman.

Maktab maslahatchisi sifatidagi faoliyatim menga ta’lim muassasasidagi jarayonlarga kengroq nazar bilan qarash, o‘quvchilar bilan ishlashning tashkiliy jihatlarini tushunish va pedagogik faoliyatdan tashqaridagi vazifalar haqida ko‘proq tasavvur hosil qilish imkonini berdi.

Bu tajriba keyinchalik rahbarlik faoliyatiga o‘tishimda muhim kasbiy bosqich bo‘lib xizmat qildi.

3. Menejerlik sertifikatini va rahbarlikka tayyorgarlik

Ta’lim muassasasini boshqarish o‘qituvchilik faoliyatidan farq qiladigan, alohida bilim va ko‘nikmalarni talab etadigan mas’uliyatli yo‘nalishdir. Direktor nafaqat ta’lim jarayonining tashkil etilishi, balki jamoa faoliyati, ichki tartib, mavjud resurslardan foydalanish va maktabning rivojlanishi uchun ham javob beradi.

Shu sababli rahbarlik faoliyatiga tayyorgarlik ko‘rishda boshqaruv bilimlarini o‘zlashtirishga alohida e’tibor qaratdim. Menejerlik sertifikatini olish kasbiy rivojlanishimning muhim bosqichlaridan biri bo‘ldi.

Menejerlikka oid bilimlar menga rahbarlikni faqat topshiriq berish yoki nazorat qilish sifatida emas, balki maqsad belgilash, vazifalarni to‘g‘ri taqsimlash, jamoa bilan hamkorlik qilish va natijalarni baholash jarayoni sifatida tushunish zarurligini anglatadi.

Menimcha, samarali rahbar o'z jamoasining imkoniyatlarini ko'ra olishi, xodimlarning kasbiy salohiyatini rivojlantirishi va umumiy maqsadlar sari birlashtira olishi kerak. Buning uchun rahbarning o'zi ham doimiy ravishda o'rganishi va o'z faoliyatini tahlil qilishi lozim.

Menejerlik sertifikati rahbarlikka tayyorgarligimni aks ettiruvchi muhim hujjatlardan biri bo'lsa-da, haqiqiy boshqaruv kompetensiyalari kundalik faoliyat, qabul qilingan qarorlar va ularning natijalari orqali yanada mustahkamlanadi.

4. 28 yoshda maktab direktori: yangi mas'uliyat va yangi maqsadlar

Bugun 28 yoshimda maktab direktori lavozimida faoliyat yuritish men uchun katta ishonch va mas'uliyatdir. Men bu bosqichni kasbiy yo'limning yakuni emas, balki yanada murakkab vazifalar boshlanishi deb qabul qilaman.

Yosh rahbar bo'lishning o'zi muvaffaqiyat mezoni emas. Rahbarning haqiqiy salohiyati uning jamoa bilan ishlashi, muammolarga yechim topishi, ta'lim sifatini yaxshilashga qo'shgan hissasi va mas'uliyatli qarorlarida namoyon bo'ladi.

Maktab direktori sifatida men uchun eng muhim vazifalardan biri — ta'lim muassasasida tartib-intizom, hamkorlik va kasbiy rivojlanishga asoslangan muhitni shakllantirishdir. Bunda o'qituvchilar bilan ochiq muloqot, vazifalarning aniq belgilanishi, ijroning muntazam tahlili va muammolarni o'z vaqtida hal etish muhim ahamiyatga ega. Rahbarlik faoliyatida men quyidagi tamoyillarga tayanishni muhim deb bilaman:

- **Mas'uliyat:** har bir vazifa va qarorning natijasini hisobga olish.
- **Adolat:** xodimlarga nisbatan xolis munosabatda bo'lish va talablarni aniq belgilash.
- **Hamkorlik:** jamoaning fikrini tinglash va umumiy maqsadlarni shakllantirish.
- **Tahlil:** muammolarni taxminlarga emas, mavjud ma'lumotlarga tayangan holda o'rganish.
- **Uzluksiz rivojlanish:** o'z bilim va ko'nikmalarini doimiy takomillashtirib borish.

Men uchun direktorlik lavozimi shaxsiy natijalarimni namoyish etish imkoniyatigina emas, balki maktab jamoasi bilan birgalikda ta'lim rivojiga hissa qo'shish mas'uliyatidir. Shu sababli o'z faoliyatimni muntazam tahlil qilish, tajribali rahbarlardan o'rganish va yangi boshqaruv yondashuvlarini o'zlashtirishni muhim deb hisoblayman.

5. Ilmiy faoliyat va tajribani ommalashtirish

Kasbiy rivojlanishning yana bir muhim yoʻnalishi — ilmiy izlanish va tajriba almashishdir. Men taʼlim sohasida orttirilgan tajribani tahlil qilish, uni yozma ravishda ifodalash va boshqalar bilan baham koʻrishni kasbiy oʻsishning muhim qismi deb bilaman.

Ilmiy maqolalar tayyorlash jarayoni muammoni aniqlash, mavjud qarashlarni oʻrganish, dalillarni tahlil qilish va asoslangan xulosalar chiqarishni talab etadi. Bunday faoliyat pedagog va rahbarning tahliliy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi.

Ilmiy maqolalarim va ular boʻyicha olingan sertifikatlar mening ushbu yoʻnalishdagi faoliyatimni hujjatlar orqali koʻrsatish imkonini beradi.

Men ilmiy faoliyatni shunchaki sertifikat yoki hujjat olish bilan cheklash kerak, deb hisoblamayman. Uning asosiy maqsadi amaliy muammolarni chuqurroq tushunish, foydali xulosalar chiqarish va olingan bilimlarni kasbiy faoliyatda qoʻllashdan iborat boʻlishi lozim.

Endigi navbatda, Imiy izlanishlarimni taʼlim menejmenti yonalishida davom ettirib yosh rahbarlarning kasbiy shakllanishi, maktab boshqaruvida samarali yondashuvlar va pedagogik jamoaning rivojlanishi kabi masalalarni yanada chuqurroq oʻrganishni maqsad qilganman.

6. Shaxsiy tajribam asosida yosh pedagoglarga tavsiyalar

Oʻz kasbiy yoʻlimni tahlil qilar ekanman, yosh pedagoglar va kelajakda rahbarlik lavozimlarida faoliyat yuritishni istagan mutaxassislar uchun bir nechta muhim tavsiyalarni ilgari surishni lozim deb bilaman.

Birinchidan, aniq maqsad qo'yish kerak. Kasbiy rivojlanish tasodifiy qarorlar bilan emas, balki aniq maqsad va unga erishish rejasiga asoslanishi zarur.

Ikkinchidan, bilim va malakani muntazam oshirish lozim. Til sertifikatlari, malaka oshirish kurslari va kasbiy tanlovlar mutaxassisga o'z bilimini baholash hamda yangi imkoniyatlarni aniqlashga yordam beradi.

Uchinchidan, mavjud imkoniyatlardan foydalanish kerak. Pedagogik faoliyat davomida yangi vazifalar, loyihalar va tanlovlarda ishtirok etish kasbiy tajribani kengaytiradi.

To'rtinchidan, har bir natijadan xulosa chiqarish muhim. Yutuqlar rivojlanishga turtki berishi, kamchiliklar esa keyingi faoliyatni takomillashtirish uchun asos bo'lishi kerak.

Beshinchidan, rahbarlikka tayyorgarlikni oldindan boshlash lozim. Jamoa bilan ishlash, muloqot, vazifalarni rejalashtirish va muammolarni hal etish ko'nikmalari lavozimga tayinlangandan keyingina emas, balki undan oldin ham shakllantirilishi zarur.

Men uchun eng muhim xulosalardan biri shuki, kasbiy o'sish birgina natija yoki sertifikat bilan belgilanmaydi. U bilim, tajriba, mas'uliyat va doimiy o'z ustida ishlashning birgalikdagi natijasidir.

Xulosa. Pedagogik faoliyatdan maktab rahbarligigacha bo'lgan yo'lim menga kasbiy rivojlanishning izchil va uzluksiz jarayon ekanini anglatdi. Rus tili o'qituvchisi sifatidagi tajribam, C1 darajadagi sertifikatga ega bo'lishim, maktab maslahatchisi lavozimiga

tanlovda tuman miqyosida eng yuqori ballni qo'lga kiritishim, menejerlik sertifikatini olishim va ilmiy faoliyat bilan shug'ullanishim bugungi kasbiy shakllanishimning muhim bosqichlarini tashkil etadi.

28 yoshimda maktab direktori lavozimida faoliyat yuritishim men uchun yangi imkoniyatlar bilan birga katta mas'uliyat ham yuklaydi. Men bu mas'uliyatni o'z bilimimni amaliyotda qo'llash, jamoa bilan hamkorlik qilish va ta'lim sifatini yaxshilashga hissa qo'shish orqali oqlashga intilaman.

O'z tajribamdan kelib chiqib, yosh pedagoglarning rahbarlikka tayyorlanishida kasbiy bilim, tashabbuskorlik, uzluksiz o'rganish va amaliy tajriba muhim o'rin tutadi, deb hisoblayman. Biroq rahbarlikdagi muvaffaqiyat faqat shaxsiy natijalar bilan emas, balki jamoa bilan erishilgan natijalar va ta'lim muassasasining rivojlanishiga qo'shilgan hissa bilan baholanishi kerak.

Kelgusidagi asosiy maqsadim — pedagogik va boshqaruv tajribamni yanada boyitish, ilmiy izlanishlarni davom ettirish hamda maktab faoliyatini takomillashtirishga xizmat qiladigan samarali yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishdir.

Ishonamanki, har bir yosh pedagog o'z oldiga aniq maqsad qo'yib, bilim va malakasini muntazam oshirib, yangi mas'uliyatlardan qo'rqmasdan harakat qilsa, kasbiy imkoniyatlarini kengaytirishi mumkin. Eng muhimi, erishilgan har qanday natijani keyingi rivojlanish uchun yangi bosqich deb qabul qilishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. O'RQ-637-son, 2020-yil 23-sentabr.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. "2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida".
3. Robinson, V. M. J. Student-Centered Leadership. San Francisco: Jossey-Bass, 2011.
4. Bush, T. Theories of Educational Leadership and Management. London: SAGE Publications, 2020.